

Applied insect ecology 2017 – 2,3

Herbivorní cechy // Herbivorous guilds

Oldřich Nedvěd
katedra zoologie

Přírodovědecká fakulta JU v ČB

a

oddělení ekofyziologie

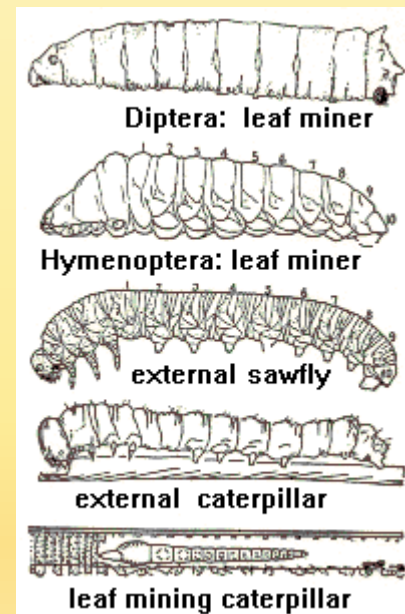
Entomologický ústav BC AV ČR

vztah hmyzu k rostlinám

- listožraví
- stonkožraví
- dřevožraví
- minující
- hálkotvorní
- sající
- plodožraví
- kořenoví
- nektarožraví
- pyložraví

- leaf chewers
- stem borers
- wood borers
- leaf miners
- gall formers
- sap suckers
- fruit eaters
- root chewers
- nectar feeders
- pollen feeders

vztah hmyzu k rostlinám

- Poškození rostliny
- Reakce rostliny
- Přirození nepřátelé
- Lidská kontrola

- Damage to plant
- Plant reaction
- Natural enemies
- Human control

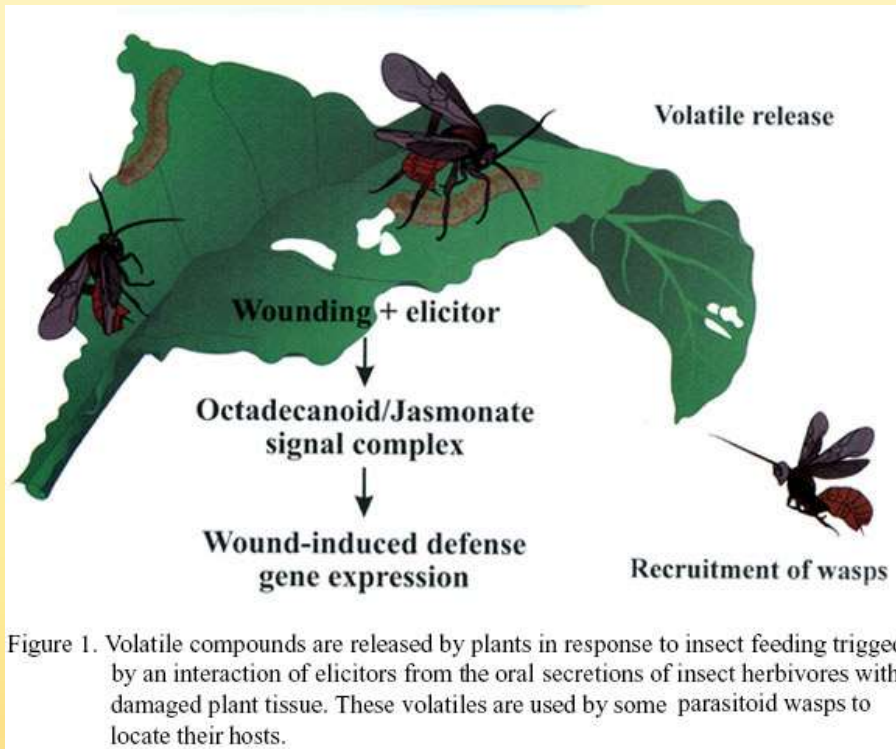

Figure 1. Volatile compounds are released by plants in response to insect feeding triggered by an interaction of elicitors from the oral secretions of insect herbivores with damaged plant tissue. These volatiles are used by some parasitoid wasps to locate their hosts.

vztah hmyzu k rostlinám

- listožraví

- okrajový žír
- okénkování

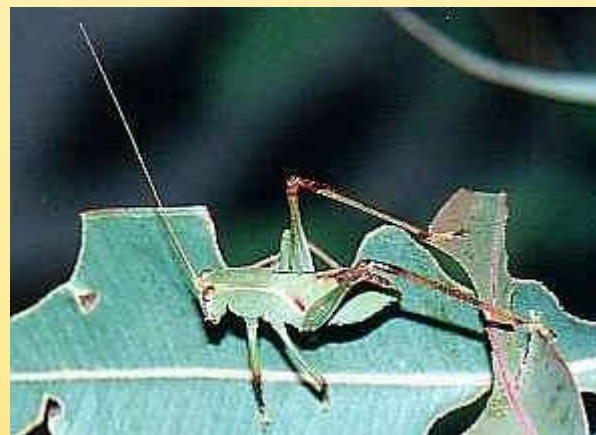

- přichycovací struktury
- protipredační strategie

leaf chewing

- edge notches
- pit feeding
- grasping structures
- antipredatory strategies

vztah hmyzu k rostlinám

- listožraví

leaf chewing

16. 5. 2017

Aplikovaná ekologie hmyzu

5

vztah hmyzu k rostlinám

- listožraví

- Orthoptera
- Phasmatodea

- Coleoptera (larvy i dospělí)
 - Chrysomelidae
 - Epilachnini
 - Melolonthinae

- Lepidoptera (housenky)
- Hymenoptera (housenice)

leaf chewing

vztah hmyzu k rostlinám

- stonkožraví

stem boring

vztah hmyzu k rostlinám

- stonkožraví

- Coleoptera: Phytophaga (rákosníček), Buprestidae
- Lepidoptera: Pyralidae (*Ostrinia nubilalis*), Tortricidae, Cossidae, Sesiidae
- Diptera: Agromyzidae
- Hymenoptera: Cephidae

stem boring

vztah hmyzu k rostlinám

- dřevožraví

wood boring

vztah hmyzu k rostlinám

- dřevožraví

wood boring

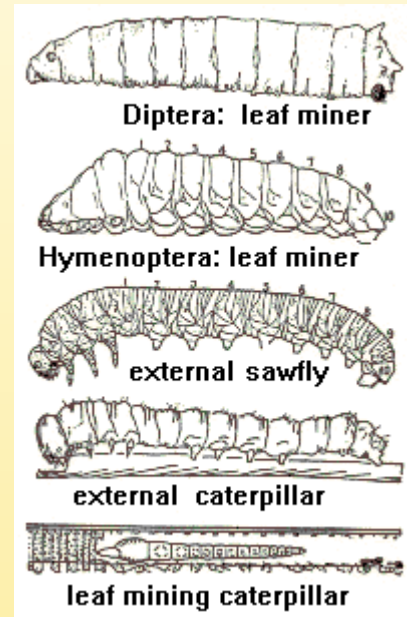
- Isoptera
- Coleoptera: Cerambycidae, Buprestidae, Scolytinae, Anobiidae, Bostrychidae, Lyctidae
- Hymenoptera: Syricidae, Formicidae (*Camponotus*: dřevo nežerou, ale koušou), Apididae (*Xylocopa*)
- Lepidoptera: Cossidae, Sesiidae

vztah hmyzu k rostlinám

- minující

leaf mining

vztah hmyzu k rostlinám

- minující

- Lepidoptera: Nepticulidae, Tischeriidae, Yponomeutidae, Tortricidae, Elachistidae, Gracilariidae, Nepticulidae and Gelechiidae
- Hymenoptera: Tenthredinidae
- Diptera: Agromyzidae, Anthomyiidae, Cecidomyiidae
- Coleoptera: Buprestidae, Chrysomelidae, Curculionidae;

leaf mining

vztah hmyzu k rostlinám

- hátkotvorní

gall forming

vztah hmyzu k rostlinám

• hálkotvorní

- Diptera: **Cecidomyiidae**;
Tephritidae
- Hymenoptera: **Cynipidae**
- Coleoptera: Curculionidae,
Buprestidae, Cerambycidae;
- Lepidoptera: Cecydosidae,
Tortricidae, Elachistidae
- Sternorrhyncha: **Aphididoidea**
(Adelges), Psyllidae, Coccidae;
- Thysanoptera
- roztoči Tetrapodyli = Eriophyidae;

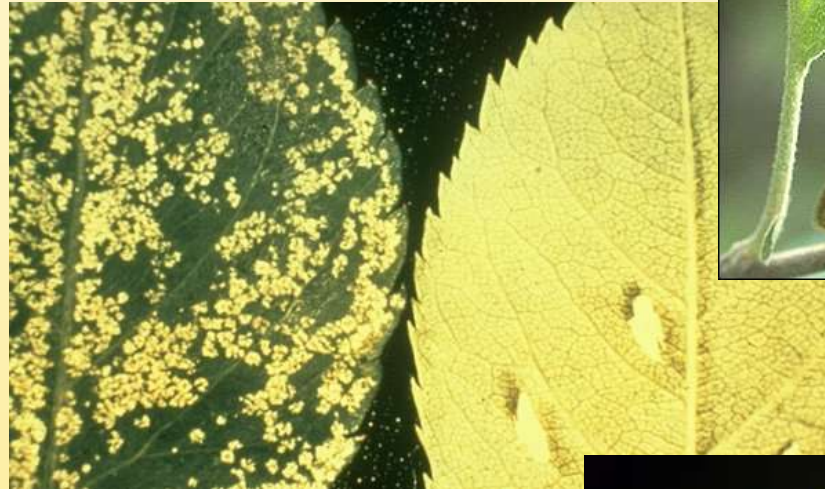
gall forming

vztah hmyzu k rostlinám

- sající

sap sucking

vztah hmyzu k rostlinám

- sající

- z jednotlivých buněk: Thysanoptera, Acari (Tetranychidae);
- z floému: Aphididae, Coccidae, Fulgoromorpha; Heteroptera;
- z xylému: část Cicadomorpha;
- z plodů: Pentatomidae;

sap sucking

- Individual cells
- Phloem
- Xylem
- Fruits

vztah hmyzu k rostlinám

- plodožraví

fruit eating

UGA1322040

Medfly larva

vztah hmyzu k rostlinám

- plodožraví

- Coleoptera: Scarabaeidae,
- Diptera: Tephritidae: medfly
Ceratitis capitata, *Rhagoletis cerasi*,
Drosophilidae
- Lepidoptera (*Cydia pomonella*)
- Coleoptera: Curculionidae

- semenožraví:
- Heteroptera: Alydidae a Lygaeidae;
- Hymenoptera: Formicidae;
- Coleoptera: Tenebrionidae,
Curculionidae
- Lepidoptera: Pyralidae, Tineidae;

fruit eating

vztah hmyzu k rostlinám

- kořenoví

root eaters

vztah hmyzu k rostlinám

- kořenoví

- Coleoptera: Curculionidae, Melolonthinae, Chrysomelidae (*Diabrotica*)
- Diptera: Agromyzidae
- Aphididae
- Cicadidae

root eaters

vztah hmyzu k rostlinám

- nektarožraví

nectar feeding

- Many adult insects
- Mostly energy resource

- Apidae
- Lepidoptera

vztah hmyzu k rostlinám

- pyložraví

pollen feeding

vztah hmyzu k rostlinám

- pyložraví

- Lepidoptera: Micropterygidae, Nymphalidae
- Hymenoptera: Apoidea, Vespidae
- Diptera: Syrphidae, Bibionidae
- Coleoptera: Cantharidae, Nitidulidae, Cetoniinae
- Thysanoptera
- Heteroptera: Anthocoridae

Pollen feeding Palinophagous

klíněnka jírovcová

- *Cameraria ohridella*
- Gracillariidae - vzpřímenkovití
 - Příběh klíněnky jírovcové pokračuje (Ivan Hrdý, Blanka Kalinová, Aleš Svatoš: Vesmír 79, 156, 2000/3; Ivan Hrdý, Blanka Kalinová, Jelena Kuldová; Vesmír 84, 326, 2005/6)
 - místa možného původního výskytu zahrnují Japonsko, severní Čínu, východní Indii a Severní Ameriku

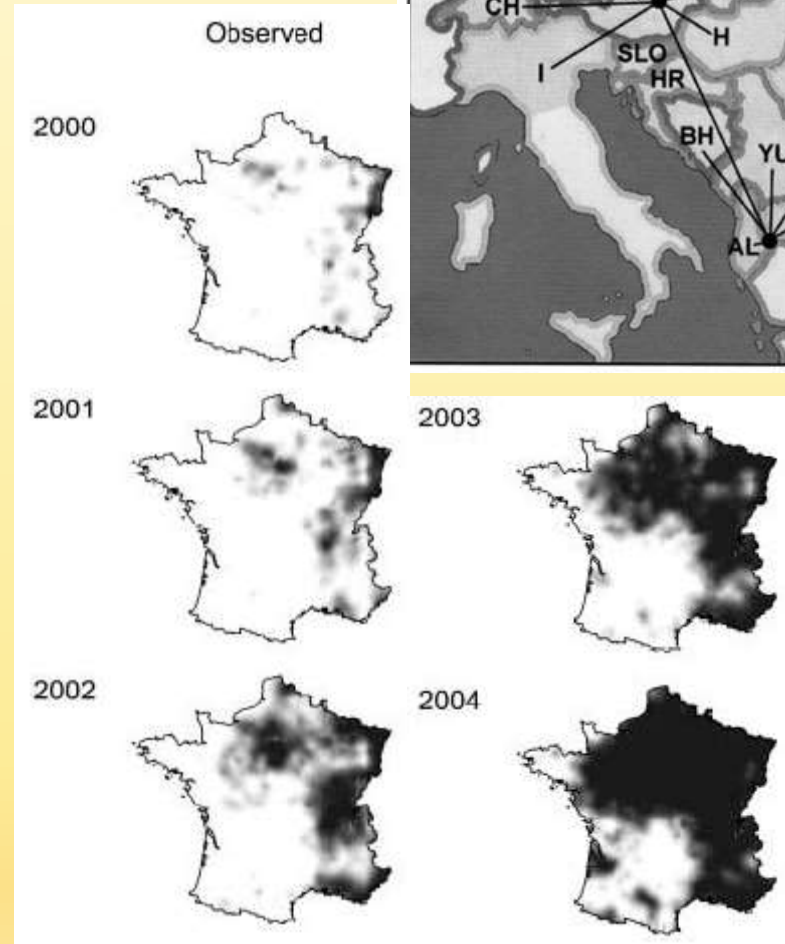

žere 21 z 36
druhů jírovců,
javorů
na *A. × carnea*
larvy dokončí
vývoj jen
zcela
výjimečně
fylogeneticky
nejpříbuznější
v Asii na
javoru 24

klíněnka jírovcová

- objevena 1985 v Makedonii
- 1989 nalezena v Linci
- šíření desítky až stovky km za rok po Evropě
- 1992: nord-Italia;
- 1993: Germania, Ungheria, Rep. Ceca;
- 1994: Rep. Slovacka;
- 1998: Svizzera

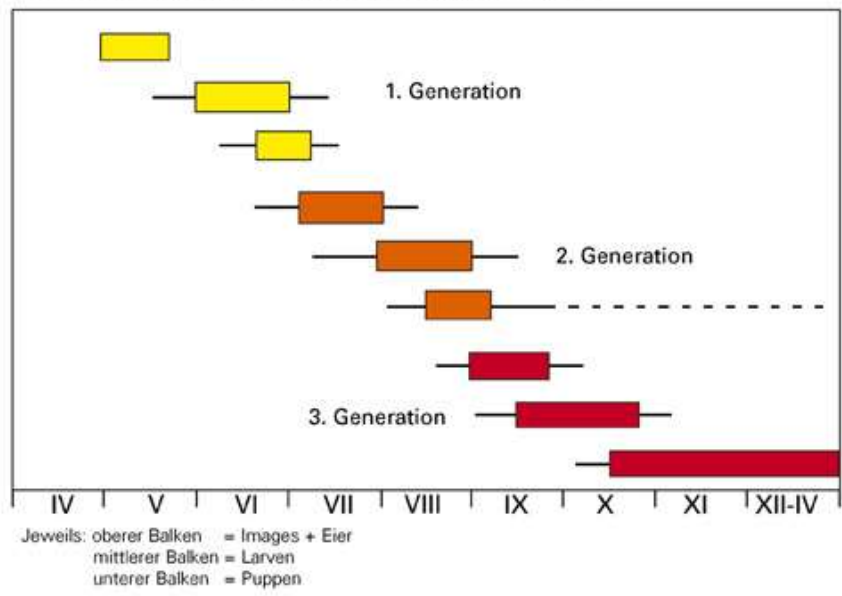
klíněnka jírovcová

- životní cyklus
- asi tři generace
 - 1 klíněnka na jaře = 1000 na podzim
 - úmrtnost kukel během zimy i za „normálních“ okolností až 80 %

Foto F.Santi

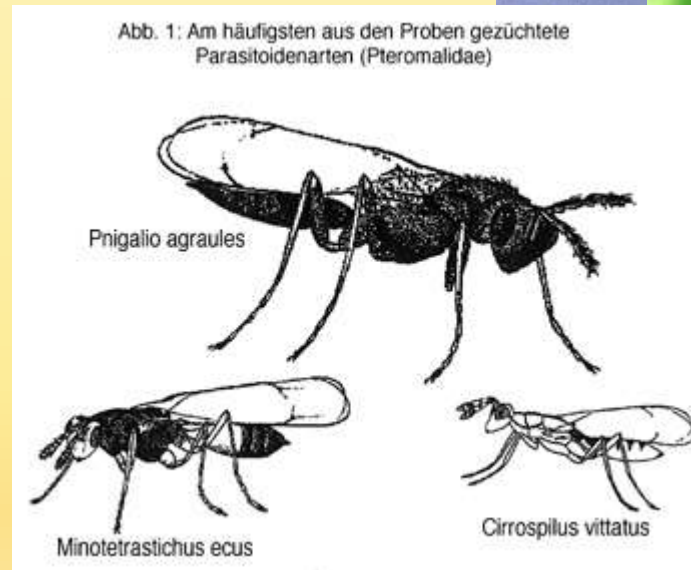
Abb. 1: Entwicklungsverlauf von Cameraria ohridella im Wienerwald (1993)

klíněnka jírovcová

– přirození nepřátelé

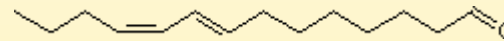
- pouze nespécializovaní, nepůvodní, druhotně adaptovaní parazitoidi
- obvykle 5-15 %, i po letech
 - nelákavé kairomony a allomony
 - imunita proti paralyzujícím látkám?
 - uhýbají před kladélkem
- sýkorky se naučily vyzobávat larvičky z min

klíněnka jírovcová

– kontrola člověkem

- postřiky v době páření
 - lepicí lapače s feromony
 - sexuální feromon se podařilo izolovat a identifikovat v pražském Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR (ÚOChB)
 - projekt CONTROCAM
 - vycytání samců
 - dezorientace samců
 - indikace počtu jedinců, časování generací
 - vůně hostitelské rostliny
 - shrabání a pečlivý úklid spadaneho listí
- zmírnit negativní pohled na klíněnku jako na škůdce našeho národního bohatství; jírovec je koneckonců v naší přírodě cizincem, který se nemůže divit, když ho jiný cizinec ožírá

(E,Z)-8,10-Tetradecadienal

klíněnka jírovcová

– chemická kontrola

- postřiky v době páření
- postřik proti housenkám
- Dimilin s účinnou látkou diflubenzuron
- 40 % účinné látky přetrvává na listech jírovce přes 4 měsíce
- špatně proniká do listů
- vysoký vzrůst jírovců
- injektáž insekticidů imidaclopridu, abamectinu, azadirachtinu

– záměna s houbou *Guignardia aesculi*

– projekt ALARM (6. rámcový program EU) s podkapitolou *Socioekonomické aspekty invaze klíněnky jírovcové v Evropě*

